

Het Ganzemeer bij Bakkeveen ligt midden in het ROM-gebied Zuid-Oost Friesland

Milieubeweging bepleit regionale aanpak

Luuk Boerema

Het NMP richt zich op het verbeteren van de algemene milieukwaliteit in heel Nederland. De uitvoering van dit plan wordt veelal gedelegeerd aan regionale overheden, al dan niet in samenwerking met 'doelgroepen' (bijvoorbeeld bedrijfsleven en milieubeweging). De vraag is nu waarom de regionale uitvoering van het nationale milieubeleid zo problematisch is. En hoe moet volgens de milieubeweging verder gewerkt worden aan de verbetering van onze directe leefomgeving.

van de algemene milieukwaliteit in heel Nederland wordt veelal gedelegeerd aan regionale overheden, al dan niet in samenwerking met 'doelgroepen' (bijvoorbeeld bedrijfsleven en milieubeweging). De vraag is nu waarom de regionale uitvoering van het nationale milieubeleid zo problematisch is. En hoe moet volgens de milieubeweging verder gewerkt worden aan de verbetering van onze directe leefomgeving.

Eén van de manko's van het NMP+ is, dat er gewerkt wordt met zogenaamde 'generieke' milieudoelstellingen. Dit wil zeggen dat in heel Nederland gestreefd moet worden naar bijvoorbeeld de reductie van de uitstoot van SO_x en NO_x (verzurende stoffen) met 50% in het jaar 2000 ten opzichte van de situatie in 1985.

GROTE VERSCHILLEN PER REGIO

Er is echter een enorm verschil per regio in het verzuringsbeeld. Als we naar het Noorden kijken en dan ook nog alleen naar de provincie Groningen, dan valt op dat bijvoorbeeld het Westerkwartier (zand en veengrond)

FOTO: ELMER SPAARGAREN

sterk verzuurd is, terwijl de kleigebieden juist weinig verzuurd zijn.

Met een 'generieke' doelstelling (vermindert de uitstoot met 50%) kom je er dus niet. Binnen grenzen zullen voor bepaalde sterk aangetaste regio's extra inspanningen moeten worden geleverd (méér reductie dan 50%); voor andere regio's kan wellicht worden volstaan met minder reductie dan 50%.

Regionale analyses van het RIVM wijzen op aanzienlijke verschillen in milieukwaliteit. Normstelling in termen van landelijke gemiddelen bieden geenszins een garantie voor het bereiken en/of behoud van gewenste regionale milieukwaliteit en geven weinig houvast bij het vergunningverlening aan individuele bedrijven. Een eerste aanbeveling aan de provinciale besturen zou dan ook zijn, goed te inventariseren wat de bestaande milieukwaliteit in hun gebied is. Vervolgens kan de normstelling voor bijvoorbeeld de provinciale milieuverordeningen aan de gewenste milieukwaliteit worden aangepast. Een dergelijke inventarisatie is nog nergens gedaan. Een fundamentele basis voor de provinciale milieuplanen ontbreekt dus.

JURIDISCH INSTRUMENTARIUM

Dit betekent natuurlijk niet, dat er totnuoe nog niets bereikt zou zijn. In Oost-Groningen bijvoorbeeld heeft de Avebe een waterzuivering gekregen, dus stinken de kanalen niet meer zoals vroeger. Bedrijven hebben te maken met uitgebreide milieuvergunningen en bij de noordelijke politiekorpsen worden er milieuhandhavingskursussen gegeven. Ook zijn er milieuofficieren

van Justitie aangesteld; er is zelfs een Wadden-officier! Toch blijft veelal het beeld overeind dat er wel iets gebeurt aan het milieu, maar dat wat er gebeurt, te weinig is. Dat komt, volgens de overheden, onder andere door een gebrek aan juridisch instrumentarium. Dit instrumentarium is recent verbeterd; er moet nu gebruik van worden gemaakt.

In maart jongstleden werd een nieuwe milieuwet, de wet Milieubeheer, van kracht. Deze wet biedt de provinciale overheden kansen om een gericht milieubeleid te gaan voeren. Daartoe kunnen ze zogenaamde milieubeschermsgebieden aanwijzen en verdergaande milieukwaliteitseisen in een provinciale verordening vastleggen.

Ook een andere wet, die de Tweede en Eerste Kamer nog niet gepasseerd is, biedt in potentie beschermingsmogelijkheden voor natuurgebieden en landschapselementen: de Flora- en Faunawet. Bij de uitvoering van deze wet zal de provincie eveneens een cruciale rol gaan spelen.

BUFFERZONES

'Gebiedsgericht milieubeleid' zal steeds belangrijker worden. Daarbij komt het inzicht dat natuurgebied zich niet laat begrenzen middels een hek of een dam. Invloeden van buitenaf zullen moeten worden gereguleerd, bijvoorbeeld middels het stellen van aangepaste normen aan de randgebieden van natuurterreinen. Dit kan middels het opzetten van 'bufferbeleid'; een term uit het Natuurbeleidsplan.

De bufferzones zullen de 'klappen van buitenaf' moeten opvangen, zodat binnen de natuurgebieden een ongestoorde ontwikkeling als natuurgebied kan plaatsvinden. Bij de landbouw is het al gebruikelijk dat rond natuurgebieden beperkingen worden opgelegd ten aanzien van het agrarisch gebruik van deze gebieden. Aan de landbouw rond bijvoorbeeld het Leekstermeer worden beperkingen opgelegd ten aanzien van het gebruik van meststoffen. Dit kan men zien als een vorm van bufferbeleid.

Bufferbeleid betekent dus niet dat 'straks rond natuurgebieden ook niets meer mag', maar dat hier met het oog op de bestaande milieutoestand, de gewenste milieutoestand en de toestand en status van het aangrenzende natuurgebied wordt bekeken wat wel en niet mogelijk is.

REGIONALE MILIEUNORMEN

In het selekteren van te beschermen gebieden en in het formuleren van normen, die het behoud en waar nodig het herstel van natuur- en landschap garanderen, ligt de nieuwe uitdaging voor de provinciale overheden. Het 'provinciale Milieubeleidsplan', gebaseerd op een gedegen regionale milieu-inventarisatie, kan beter ten uitvoer worden gebracht en tot grotere milieu-resultaten leiden dan een landelijk NMP. Provincies moeten dan wel bereid zijn consequenties te trekken uit deze milieu-inventarisaties. Aan de resultaten zullen bindende milieunormen moeten worden verbonden. Vergunningen voor individuele bedrijven zullen dan aan deze regionale milieunormen getoetst moeten worden.

De milieubeweging geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het openbaar bestuur, volgt kritisch de door de overheid ingeslagen wegen, levert alternatieven en opbouwende bijdragen aan het milieubeleid, kan een rol spelen in de verbreding van het draagvlak voor milieubeleid en zal 'goed' beleid moeten gaan 'steunen'. Beleid werkt het best als het wordt gedragen door alle betrokkenen: industrie, bewoners, doelgroepen en overheid zullen gezamenlijk tot een strategie moeten komen om ons leefmilieu te verbeteren.

In Zuid-Oost Friesland funktioneert op dit moment een zogenoemd ROM-project (Ruimtelijk ordenings- en milieuprojekt). Regionale groepen en organisaties werken daarin samen bij het ontwikkelen en beschermen van een bepaald gebied. Vergelijkbare projecten met een dergelijke aanpak zijn ook in de rest van Noord-Nederland mogelijk. Gedacht kan worden aan het oprichten van een soort 'landschapscentrum' of 'ekocentrum' kunnen worden opgericht. Zo'n 'ekocentrum' bestaat uit vertegenwoordigers van gemeenten, boeren, industrie en natuur- en milieuroorganisaties binnen de regio. Dit forum adviseert het bevoegd gezag wanneer het beleidskeuzes moet maken.

Voor de milieubeweging betekent dit, dat men op een opbouwende wijze met het milieubeleid meedenkt, waarbij echter de onafhankelijke opstelling wel moet worden gewaarborgd. Al was het alleen maar omdat de milieubeweging ook signalerend bezig moeten blijven, om daar waar nodig overheden, burgers of bedrijven de spreekwoordelijke 'schop onder de kont' te kunnen geven. ➤